

ASOCIACE PRO MEDICÍNSKÉ PRÁVO A BIOETIKU

Právní odpovědnost, práva pacientů a kvalita ve zdravotnictví

JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

*Advokátní kancelář JUDr. B. Holubové
Centrum pro zdravotnické právo 3. LF UK*

Úvodem...

Péči společnosti o zdraví lidu musí odpovídat snaha každého jednotlivce žít zdravě a vyvarovat se vlivů škodlivě působících na jeho zdraví. (čl. II preambule zák. 20/1966 Sb.)

Právní odpovědnost a kvalita

- **Cíle systému právní odpovědnosti:**
  - *Nahradiť škodu vzniklou na straně pacienta*
  - *Hrozbou finanční sankce motivovat zdravotnická zařízení k prevenci chyb*
- **Problémy:**
  - *Ne každá zaviněná chyba vede k právní odpovědnosti*
  - *Ne každá oprávněná žaloba vede k odškodnění*
  - *Ne každé odškodnění je v dostatečné výši, a i pokud ano, je od něj třeba odečíst administrativní náklady na realizaci nároku*
- **Výsledek:**
  - *Ne každé protiprávně způsobené poškození zdraví je pacientu dostatečně nahrazeno (rozpor s čl. 24 Ú.B., „fair compensation“)*
  - *Náhodnost sankce ubírá motivaci k předcházení chybám*

Právní odpovědnost a kvalita

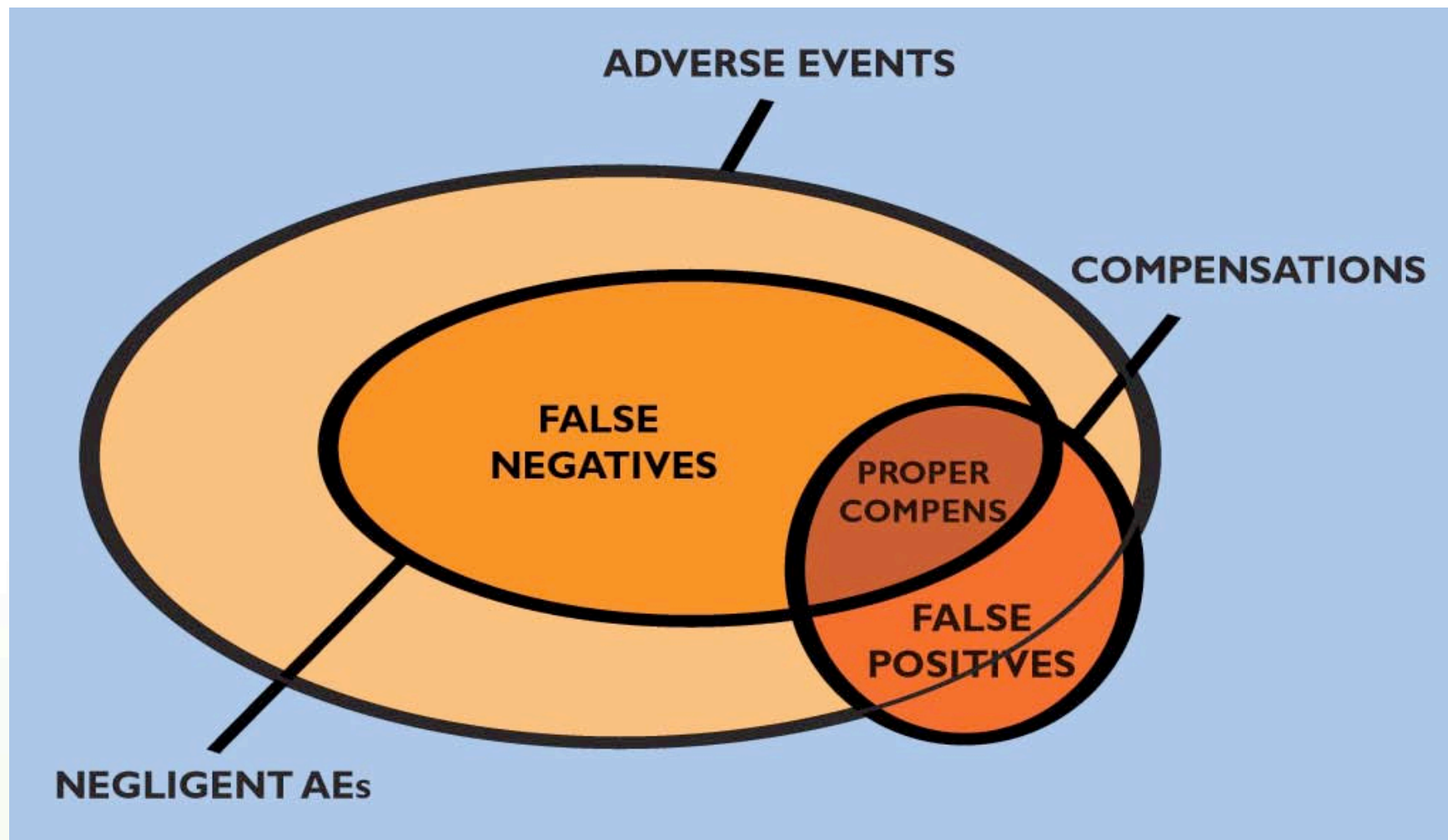

Právní odpovědnost a kvalita

- **Studie USA: Tradiční systém občanskoprávní odpovědnosti vykazuje vysoký počet falešných negativ...**
  - *K nežádoucím příhodám dochází cca u 3% hospitalizací*
  - *Asi 1/3 z nich je následkem nedbalosti (právní odpovědnost)*
  - *Pouze asi 2% pacientů podá žalobu*
  - *Méně než polovina oprávněných žalob vede k přiznání odškodného*
  - *Přes 60% z odškodnění padne na administrativní náklady*
- **...a falešných pozitiv**
  - *Pouze asi u 1/6 žalob došlo k zaviněné újmě na zdraví*
  - *U výrazného množství vyplacených odškodnění nedošlo vůbec k nežádoucí události (k újmě došlo nezávisle na jednání ZZ)*

Právní odpovědnost a kvalita

Právní odpovědnost v ČR

- **Platné právo v ČR nepřispívá ke zvyšování kvality ZP**
- **Trestní právo:**
  - *Soustředí se na individuální odpovědnost lékaře, nelze uplatnit proti právnickým osobám (ZZ, „systém“)*
  - *Možnost postihu odrazuje od hlášení nežádoucích událostí*
  - *V případě závažných chyb pracoviště může vést k „obětování“ pracovníka, který je „poslední v řadě chybujících“*
- **Občanské právo:**
  - *Zdlouhavý proces (1,5-2 roky) – chybí vazba mezi chybou a sankcí*
  - *Špatně odhadnutelná výše odškodných (zejm. nemateriální újma)*
  - *Důkazní obtíže – nesprávné vedení dokumentace, „expert crisis“*
  - *Malá četnost žalob na organizační zanedbání (§420, §420a?)*
- **Chybí právní nástroj pro odpovědnost za nesprávně nastavený úhradový systém**

Odpovědnost a pravomoc předcházet chybám

- **Náklady následků chyb by neměly jít pouze k tíži pacienta, nebo mimozdrav. subjektů (soc.zabezp.)**
- **Odpovědnost by měla sledovat rozhodovací pravomoc a možnost chybám předejít**
  - *Zdravotník by měl odpovídat za individuální léčebná pochybení*
  - *Zdravotnické zařízení by mělo odpovídat za řídicí procesy, organizaci práce a dohled nad zaměstnanci*
  - *Zdravotní pojišťovny by měly odpovídat za úhradové mechanismy ekonomicky znevýhodňující poskytování kvalitní péče (včetně problému poskytování péče nadměrné, pro účely úhrad)*

Zájmy pacienta

- **Soudní řízení není vždy prioritou poškozeného pacienta**
  - *Náklady zastoupení, psychologický stres, zdlouhavost*
  - *Nevůle žalovat „svého lékaře“*
- **Mnozí potenciální žalobci by preferovali**
  - *Uznání zanedbání*
  - *Vysvětlení příčin*
  - *Příslib zjednání nápravy pro futuro*
- **V případě materiálního odškodnění**
  - *Urychlená (třeba i nižší) platba může být přijatelnější než nejistá vyšší částka za několik let*
  - *Žádoucí může být též nepeněžní plnění (např. pomoc s péčí o postiženého)*

Řešení: Odškodnění bez ohledu na zavinění?

- **Znaky:**

- *ZZ odškodní pacienta bez ohledu na zavinění*
- *V rámci neformálního, urychleného řízení*
- *Maximální výše odškodných jsou limitovány*
- *Náklady poměrně nese ZZ a systém zdravotního pojištění*

- **Výhody:**

- *Odpadá nutnost prokazovat zavinění - zrychlení procesu*
- *Důraz na odpovědnost institucí neodrazuje zdravotníky od hlášení nebezpečných situací nebo chyb*
- *Částečná odpovědnost zdravotních pojišťoven je motivací pro sledování zájmu pojištěnce na kvalitě péče ve smluvní politice*
- *Fakultativní charakter: nezasahuje do ústavních práv na spravedlivý proces, kterýkoliv z účastníků může zvolit soudní alternativu*

Děkuji za pozornost

JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

Kontakt:

Centrum pro zdravotnické právo 3. LF UK

Ruská 87, 100 00 Praha 10

E-mail: dostalondrej@seznam.cz

